

Teološki naglasci na skupu u Rio de Janeiru

Valentin Požaić

Filozofsko–teološki institut Družbe Isusove, Zagreb

Sažetak

U proteklih dvadeset godina ekološki problemi nisu se smanjivali nego povećavali. Jedini je uspjeh to da je porasla spoznaja o njihovoj težini, kao i svijest odgovornosti. Osnovno je pitanje motivacije za promjenu mentaliteta i ponašanja svih, a posebno onih odgovornih za planiranje razvoja. Kršćanin polazi od temeljnog nadahnuća da je Bog mudri Stvoritelj svega, a čovjek — stvoren na sliku Božju — treba mudro i s ljubavlju upravljati povjerenim mu svijetom. Vjernik zna da on nije i ne može biti apsolutan i sebičan gospodar nego privremeni upravitelj svijeta i da će morati odgovarati za svoju sudbinu i za sudbinu ovoga svijeta.

Ključne riječi: antropocentrizam, ekofilija, moralna preobrazba, solidarnost, rat, razvoj

Dvadeset godina nakon prve velike konferencije o čovjekovu okolišu u Stockholmu (1972) upriličena je druga, ovaj put u Rio de Janeiru (1992). Nad ovom drugom nadvile su se dvije teške more. Prva, činjenica je da ni na jednom području velikih problema okoliša u dvadesetogodišnjem razdoblju nisu postignuti značajni uspjesi. Naprotiv, ekološka se kriza povećala, a s njom i duševno stanje obeshrabrenosti. Na bliskim obzorima budućnosti ne vide se neposredni povoljni izgledi za postupno poboljšanje sadašnjeg stanja, kao ni oni na dugi rok za spas Zemlje. Ipak, kao pozitivno ovdje valja napomenuti da je današnja svijest o pitanjima ljudskog okoliša, i u širokih slojeva pučanstva, mnogo veća i snažnija nego prije dvadeset godina.

Druga je mora da se na tom skupu pokazala porazna nesloga između bogatih i siromašnih u pogledu sasvim određenih, a nužnih, mjera koje bi trebalo poduzeti bez odgađanja. Prijedlozi završnih dokumenata konferencije¹ bili su unaprijed dogovoreni i o njima se nije mnogo raspravljalo, nije ih se značajno mijenjalo jer inače ne bi bili usvojeni. A završetak konferencije bio je unaprijed određen i poznat: mora uspjeti. Je li stvarno i uspjela?

Načelno gledajući, temeljni je problem motivacija zalaganja za spas Zemlje. Tek kad ljudi saznaju pravo stanje stvari i kad ih se uvjeri i oduševi za spas ovoga svijeta, oni će biti voljni i kadri poduzeti pothvate, i one manje privlačne, da mijenjanju životni stil i način potrošnje (i pojedinac i društvo) kako bi očuvali još uvijek postojeće blagostanje čovjekova okoliša za sebe i svoje potomke. Na tom području stvaranja i poboljšanja motivacije Crkva je pozvana da ponudi svoj doprinos, a to je u Rio de Janeiru i pokušala.

Prije samoga skupa objavljen je dokument s načelnim pogledima Svete stolice (ubuduće skraćeno: *Dokument*),² dok je na samoj konferenciji voditelj delegacije Svete

1 *Press Summary of Agenda 21 (Draft Proposal)*, UN, New York 2 March — 3 April 1992.

2 SANTA SEDE, *La Santa Sede e la Conferenza delle Nazioni Unite su Ambiente e Sviluppo (UNCED)*, u: *L'Osservatore Romano* 31. V. 1992, str. 2.